
Damià Sánchez

ASSOCIACIÓ TRENCA

● L'associació Trenca, que té entre els promotors Damià Sánchez, ha convertit la recuperació d'uns vells olive-rars i l'oli Salvatge en símbols d'un projecte de desenvolupament rural integral a les Garrigues.

PÀGINA 24

Sentinelles del medi ambient (2)

ANTONIO CERRILLO

Bovera (Garrigues)

Aquest oli combat la despoblació a les Garrigues, dona suport a un projecte de desenvolupament rural integral i ens proporciona fons econòmics per continuar protegint la fauna salvatge", diu Damià Sánchez, un dels fundadors de l'associació Trenc, mentre exhibeix unes quantes ampolles amb el suc aromàtic de les arbequines. L'oli Salvatge no només és el fruit d'unes oliveres centenàries recuperades en una de les zones més deprimides de les Garrigues, sinó també el símbol de viratge d'algunes organitzacions conservacionistes, cada vegada més involucrades en els projectes de desenvolupament rural compatibles amb la defensa de la natura.

Per això, l'oli Salvatge emmagatzema el relat d'aquest gir històric. L'associació Trenc (sense ànim de lucre, amb seu a Lleida) va néixer amb la finalitat de protegir la fauna salvatge autòctona. Però amb els nous temps han arribat nous enfocaments. I aquest nou camí els va portar fins a la compra d'una finca de 4 hectàrees de Bovera, a les Garrigues, vaixell insígnia d'un projecte ambiciós de restauració patrimonial, cultural i natural que comença a donar resultats.

En aquest espai verge i poc humanitzat en què es crea una barreja harmoniosa de cultius tradicionals (olivera i ametller) i bosc mediterrani, l'associació Trenc ha recuperat les oliveres centenàries (abandonades fa desenes d'anys), ha restaurat els vells aljubs sota terra, ha refet quilòmetres de límits amb murs de pedra seca i ha rehabilitat les velles cabanes amb sostres tradicionals. Tot l'espai ha estat declarat reserva de fauna privada i així ha fonamentat una producció fructífera d'oli que dona feina a un grup de persones de Bovera.

"Si volem generar riquesa per a la gent d'aquesta zona, amb una població molt envellida, hem d'impulsar projectes com aquest, perquè no emigrin", diu Silverio Cerradelo, president de l'associació Trenc.

Però tota aquesta reconversió paisatgística no ha estat gens fàcil. Calen entre dos i quatre anys

L'associació Trenc recupera oliveres centenàries i ajuda a salvar la trenc, el vertebrat més amenaçat d'Espanya

"Aquest oli protegeix la fauna salvatge"

Damià Sánchez, entre Silverio Cerradelo, president de Trenc, i Marc Gálvez

DAMIÀ SÁNCHEZ

El fundador de l'associació Trenc ha convertit l'oli d'uns oliveres recuperats a les Garrigues en el símbol d'un pla de restauració integral a la zona

perquè les oliveres tornin a produir, diu Damià Sánchez. Cal podar-les, donar-los forma, auxiliars-les amb adobs i, a més a més, fer-les compatibles amb un bosc que es va menjar el camp.

El resultat n'és una paradoxa enorme: els conservacionistes, el món dels quals girava al voltant de la protecció de fauna salvatge, són guardians integrals del territori. "Busquem una gestió integral dels ecosistemes, perquè quan s'abandonen es produeix una gran pèrdua de biodiversitat", afirma Damià Sánchez. En

total, cada any produeixen 6.000 ampolles de Salvatge, un oli aromàtic d'una qualitat altíssima d'olives recollides a mà i elaborat en fred que es distribueix en botigues especialitzades, restaurants o per a regal. L'envàs de vidre negre recull tota una declaració de principis, ja que a l'etiqueta hi ha dibuixats els animals que han actuat d'esperó: el mussol comú, l'àguila marcenca, la mostela, el llangardaix ocell-lat, el ruc...

A més a més, a partir de la temporada que ve es comercialitzarà amb la certificació ecològica, ja que prescindeix de pesticides i fertilitzants químics de síntesi. Igualment, tenen previst comercialitzar-ne un envàs de tres litres a més bon preu.

Però salvar les oliveres centenàries ha estat més que col·locar

PLA INTEGRAL

Oliveres centenàries han estat recuperades després de decennis d'abandonament

L'OCELL VA ACTUAR D'ESPERÓ

Trenc prepara els terrenys agrícoles aptes per acollir l'au que corre més perill

l'home al centre de l'univers. "Les oliveres centenàries són el refugi de rèptils, conills o ocells, i serveixen com a lloc de cria", diu Marc Gálvez, tècnic de Trenc, mentre enumera l'abundant fau-

na en aquesta falda nord del Montsant -genetes, esquiroles, ericons, senglars, teixons, mosteles, fagines, lirons- que comparteix els silencis d'aquest enclavament ideal per gaudir de la natura d'una manera senzilla. "Ara ens plantejem comercialitzar una part de la producció d'oli d'altres agricultors que venen l'oli a majoristes, perquè així obtindrien més benefici", explica Silverio Cerradelo. La intenció és signar més contractes de custòdia amb altres propietaris que vulguin acceptar la filosofia d'aquesta associació.

Trenc també participa en diversos projectes de conservació d'espècies en perill, com el voltor negre o la trenc (que dona nom a l'associació), una petita au d'entre 35 i 40 grams que es considera el vertebrat més amenaçat d'Espanya i que és objecte d'un pla de reintroducció a càrrec de la Generalitat. La por és que la trenc pugui desaparèixer de les zones semiàrides del Segrià, com ja va passar amb l'aloa becuda, que l'any 2003 es va extingir a Alfés.

Els tècnics de Trenc són el braç executor de les accions d'adequació dels hàbitats que necessiten aquestes aus per criar i, alhora, s'encarreguen d'alliberar pollets criats en captivitat, amb l'esperança que, després d'hibernar a l'Àfrica, tornin i criïn en aquestes planes de Lleida. Però la situació d'aquestes poblacions és dramàtica. Enguany, per primera vegada, no han criat i només han retornat quatre aus (tres són pollets alliberats l'any passat). Els tècnics, però, no es desesperen.

A Torre Ribera, una finca d'alfals, farratge i blat de moro prop de Lleida, preparen el terreny a la trenc, que necessita un mosaic de terrenys variats (guarets, terrenys erms) amb arbres i marges per obtenir refugi. Així, a la finca han destapat canals que estaven formigonats, controlen els predadors (agrò roig) i compensen econòmicament l'agricultor per deixar en guaret una part dels camps perquè hi hagi insectes abundants que els serveixin d'aliment.

A Torre Ribera, primer en grans gàbies i després ja alliberats, els pollets aprenen a caçar sota la mirada atenta i discreta d'aquests sentinelles amb prismàtics, fins que a finals d'agost aixequin el vol. Tornaran? "Ja ho veurem. Però en aquesta feina està sent exemplar la col·laboració dels propietaris de la finca", subratlla Damià Sánchez. ●